

Per la revalorització de la despesa pública

Per Albert Calderó, subdirector d'Estratègia Local

Davant la crisi, sembla que hi ha acord tant dels experts com de les diferents opcions polítiques en que el deute públic no ha de superar certa grandària, i en què el dèficit públic estructural ha de desaparèixer.

Després comencen els desacords. Des de posicions liberals es defensa sobretot la reducció de la despesa pública, i dels impostos; i des de posicions socialdemòcrates i keynesianes es tendeix a preferir l'increment de la despesa pública, i dels impostos.

Però en el nostre cas crec que la millor solució no és ni la primera ni la segona, sinó una altra més elemental i radical: el millorament de la qualitat de la despesa pública, el millorament de la productivitat de la despesa pública: que pels mateixos impostos les institucions públiques siguin capaces de prestar més i millors serveis públics, de fer més amb menys; que la despesa pública sigui més generadora de valor i menys consumptiva: que es revaloritzi la despesa pública.

Quan es gasten diners públics en un aeroport que mai tindrà avions o en una autopista o un tren que utilitza i utilitzarà molt poca gent, és com si llencéssim enormes quantitats de diners públics per la claveguera.

Quan es gasten diners públics en pagar salaris a alguns funcionaris que no donen cop i a sobre molesten, sense que ningú prengui mesures al respecte, és com cremar tots els mesos, durant anys i anys, els diners públics a la plaça pública. I també es cremen diners públics a la plaça pública amb la pèrdua de motivació i productivitat dels bons funcionaris que es desmoralitzen davant de la impunitat dels ganduls.

Quan es parla de modernització però només es gasten diners, molts diners, en comprar caríssims equipaments informàtics per a no se sap què, però a la vegada es mantenen sistemes organitzatius estamentals i corporatius de fa dos-cents anys amb el resultat final d'una manca de productivitat patètica, s'aconsegueix gastar ingents sumes de diners, tant en la inversió com en el funcionament, amb molt poc profit social.

Quan es fan retallades salarials indiscriminades als bons i als mals funcionaris alhora s'estalvien alguns diners, però es perd molt més valor públic: S'envia a tot el funcionariat el missatge que no importa com ho facis, ets una nul·litat tant si ho fas bé com si ho fas malament. Hi ha algun estalvi, però el saldo final en valor públic és negatiu.

Quan s'estalvien diners en atencions socials de pura humanitat però se segueix gastant diners en focs artificials i en concerts musicals gratis total, no sé si la resultant final és d'estalvi o de despesa, però sí que sé que la resultant final en termes de valors públics és per posar-se a plorar.

Durant molts anys hem viscut un increment espectacular de la despesa pública, però això també ha permès deixar per al futur les reformes, els inevitables canvis organitzatius i les imprescindibles millores d'eficàcia del sistema públic. I també ha permès en general gastar en tot i sobretot en allò més fàcil.

Però la política més fàcil de gastar en el que és més fàcil i ara retallar en el que és més fàcil té grans riscos ara. Quan hi havia diners per a tot es podia tolerar el dispendi. Ara que hi ha molt pocs diners, que es retalli en el que és necessari, que se segueixi malgastant en trivialitats i que ningú de la

classe política s'atreveixi ni tan sols a plantejar-se el millorament de l'eficàcia de les institucions públiques, és una autèntica bomba de rellotgeria al cor de la convivència social.

La conseqüència inevitable és el descrèdit de la classe política, que esperem que no acabi convertint-se en descrèdit del sistema polític. L'espectacle públic de la insistència en decisions frívols de despesa en plena crisi, la incapacitat de reacció i de regeneració institucional davant del dramatisme de l'atur, dels desnonaments i de la pobresa creixent ens van portar el 15M, que no va anar molt més enllà de la catarsi emotiva. La següent explosió social pot ser més greu.

Juny de 2012